

Pécsi Ítéltábla

Az ügy száma: Pf.V.20.072/2020/4.

A felperes:

felperes (cím3.)

A felperes képviselője:

Dr. Lajos Sándor ügyvéd (cím5.)

Az alperesek:

alperes1 (cím1.) I. rendű;

alperes2 (cím2.) II. rendű

Az alperesek képviselője:

Ügyvédi Iroda (cím4.) I. rendű

Dr. Szabados Balázs ügyvéd (cím6.) II. rendű

A fellebbezési kérelmet előterjesztő fél:

a felperes (30. sorszám alatt)

A per tárgya:

Tisztességtelen szerződési feltételek érvénytelenségének meg

Az elsőfokú bíróság:

Szekszárdi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma:

25. P.20681/2018/28.

Í t é l e t

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per fő tárgyára vonatkozó részében helybenhagyja.

A perköltség és a le nem rótt illeték viselésére vonatkozó részében részben megváltoztatja, a felperes által az I. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 300.000 (háromszázezer) forintra, a le nem rótt kereseti illeték összegét 283.900 (kétszáznyolcvanháromezer-kilencszáz) forintra leszállítja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg tizenöt napon belül az I. rendű alperesnek 76.200 (hetvenhatezer-kétszáz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget, valamint az államnak – az illetékes állami adóhatóság felhívására – 294.100 (kétszázkilencvennégyezer-száz) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

- [1] 2005. január 20. napján az I. rendű alperes, mint hitelező, valamint a felperes, a II. rendű alperes és az időközben elhunyt adós, mint adósok és zálogkötelezettek között "Ingatlan fedezet mellett nyújtott svájci frankban nyilvántartott személyi hitelhez" megnevezésű kölcsönszerződés jött létre. Az adósok finanszírozási igénye 8.950.000 forint, a kölcsön nyilvántartásának devizaneme svájci frank (CHF), a kölcsön összege 62.055,- svájci frank volt. A kölcsön változó kamatlába a szerződés megkötésének időpontjában évi 5 %-ot tett ki. A hitelező a kölcsönt változó kezelési költség mellett (a szerződéskötés időpontjában mértéke évi 1 % volt) nyújtotta azzal, hogy az első törlesztőrészlet esedékességének napja 2005. február 20., a törlesztőrészleteket az adósok havonta voltak kötelesek teljesíteni, 240 hónap futamidő alatt. A nyújtott kölcsön késedelmi kamata változó mértékű volt, melynek a szerződéskori értéke évi 3,17 %-ot tett ki. A szerződésben rögzített induló teljes hiteldíj mutató (THM) mértéke 7,15 %, a szerződéskötési díj 134.250 forint volt. A kölcsön biztosítéka a felperes és a II. rendű alperes közös tulajdonában álló ingatlanra bejegyzett jelzálog és opciós jog volt.
- [2] A szerződés 13. pontjában az adósok kifejezetten nyilatkoztak, hogy megértették azt a banki felvilágosítást, mely szerint a jelen kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem deviza forrás, és ezen információ tudatában is igénybe kívánták venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igényelték a deviza nyilvántartást.
- [3] A szerződéskötés napján kelt és a felperes, a II. rendű alperes és az időközben elhunyt adós által egyaránt aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat tartalma szerint a kölcsönszerződés adósai tudomással bírtak arról, hogy a deviza alapú bank neve Ingatlanfedezetű személyi hitel konstrukció során felmerül a forint/svájci frank árfolyammozgásokból adódóan a veszteség kockázata. Ennek megfelelően a bank részükre az alábbi tájékoztatást adta, melyet figyelembe vettek a konstrukcióra vonatkozó szerződés megkötésekor: az adósok nyilatkozatuk szerint tisztában voltak azzal a ténnyel, hogy a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok piaci mozgásának; tudomásuk volt arról, hogy az általuk kötött szerződés futamideje alatt a forint/svájci frank árfolyam kedvezőtlen (azaz a folyósítás napján érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyama gyengül) változása esetén a svájci frankban megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet és ezzel az árfolyamváltozásoknak ki nem tett forint alapú hitelekhez képest fokozott kockázatot vállalnak.
- [4] A tartozáselismerésről, a készfizető kezességvállalásról és a zálogjogról közjegyző egyoldalú kötelezettségvállaló nyilatkozatot foglalt közjegyzői okiratba. A közjegyzői okirat rögzítette a kölcsönszerződés és a zálogszerződés lényeges tartalmi elemeit.
- [5] A felperes 2011. december 2. napján – a szerződés szerinti esedékességi időtől eltérően – a követelés teljes megfizetése céljából az I. rendű alperes részére végtörlesztésként megfizetett 8.671.413 forintot.
- [6] A Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben (DH1 törvény) rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (DH2 törvény) által előírt elszámolás eredményeképpen a tisztességtelenül felszámított összeg a végtörlesztésből eredő kedvezmény nélkül 775.734 forintot, a végtörlesztésből adódó kedvezmény 3.185.748 forintot tett ki. A tisztességtelenül felszámított

összeg alacsonyabb volt, mint a végtörlesztésből adódó, igénybe vett kedvezmény, ezért a felperest kifizetés nem illette meg. Az elszámolás felülvizsgáltként minősül.

- [7] A felperes kereseti kérelmében a kölcsönszerződésnek a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján történő érvénytelenségének megállapítását, másodlagosan a kölcsönszerződés 13. pontjába foglalt és a Kockázatteltáró Nyilatkozatban rögzített feltétel tisztességtelenségének megállapítását kérte azzal, hogy a bíróság rendelkezzen a szerződésnek az ítélethozatalig történő hatályossá nyilvánításáról oly módon, hogy a kölcsön összegét 8.950.000 forintban megállapítva az I. rendű alperest 3.676.720 forint és ennek 2019. február 1. napjától a mindenkori jegybanki alapkamattal egyező mértékű késedelmi kamat megfizetésére kötelezze. A felperes további kereseti kérelme a szerződésben meghatározott kezelési költség és szerződéskötési díj tisztességtelenségének megállapítására irányult. A II. rendű alperest az I. rendű alperessel szemben előterjesztett kereseti kérelem títésére kérte kötelezni.
- [8] A felperes elsődleges kereseti kérelmét az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a) pontjába ütközés vonatkozásában azzal indokolta, hogy a kölcsönszerződés csak svájci frankban határozta meg a kölcsön összegét, annak forint összegét azonban nem tartalmazza. E körben utalt a Kúria Pfv.I.21.156/2015/5. sorszámú ítéletében foglaltakra, mely szerint deviza alapú bankkölcsön esetén a kölcsönszerződésnek tartalmaznia kell a kölcsön fő tárgyát: a kölcsön tárgyat képező devizát, mégpedig pontos, összegszerű megjelöléssel vagy legalábbis magából a kölcsönszerződésből egyértelműen kiszámítható módon.
- [9] Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés b) pontja tekintetében azzal érvelt, hogy – mivel a Magyar Nemzeti Bank THM kalkulátora igénybevétele a felperes által végzett ellenőrző számítás alapján a THM mértéke a szerződésben foglaltaktól eltérően 7,06 % –, a kölcsönszerződés az 1996. évi CXII. törvény 210. § (2) bekezdésében foglaltakkal ellentétben nem tartalmazta a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, s ekként semmis.
- [10] Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés c) pontját illetően előadta, hogy a kölcsön folyósításához és törlesztéséhez a felperesnek a kölcsönszerződés tartalma szerint folyószámlát kellett nyitnia, viszont a szerződés nem rögzítette a folyószámla nyitásával és vezetésével kapcsolatos költségeket, valamint a közjegyzői díjat és a biztosítás havi díját sem, ami a szerződés érvénytelenségét eredményezte;
- [11] A szerződésnek az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés e) pontjába ütközésével kapcsolatos álláspontja szerint, miután a törlesztő részlet összege a szerződésben csak svájci frankban szerepelt és a szerződés csak az első törlesztés időpontját tartalmazta, ezért a törlesztő részletek összege és a törlesztési időpontok meghatározása hiányában a kölcsönszerződés semmis.
- [12] Az árfolyamkockázatot a fogyasztó felperesre telepítő szerződési feltétel tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet a felperes arra alapította, hogy megítélése szerint az I. rendű alperes nem tájékoztatta a felperest arról, hogy az árfolyamváltozás számára kockázattal jár, s az árfolyam változásának a törlesztő részletekre, valamint a tartozás törke összegére egyaránt kihatása van. Az árfolyamkockázati tájékoztató nem szólt az árfolyamkockázat mibenlétéről, annak a törlesztő részletekre és a fennálló törketartozásra gyakorolt hatásáról, illetve a felek között létrejött kölcsönszerződés nem tartalmazott a hatásmechanizmus levezetésére vonatkozó rendelkezéseket, nem tisztázta, hogy az árfolyamkockázatot kizárólag az adós viseli és nem tartalmazta, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső határa.
- [13] A felperes okfejtése szerint a szerződés 13. pontja és a kockázatteltáró nyilatkozat egyaránt tartalmazta ugyan a „jelentős” kifejezést, mely kifejezés azonban nem azonos a „korlátlan” kifejezés jelentésével. A „korlátlan” kifejezés ugyanis egy objektív fogalom, amely

határnélküliséget jelöl, ehhez képest a „jelentős” kifejezés mindig valamihez mérten határozza meg a változás lehetőségét, megjelölve egy határt, amit át tud lépni az ahhoz mért emelkedés vagy csökkenés, tehát szubjektív jellegű fogalom. Véleménye szerint önmagában már a fogalom szubjektív jellegéből is következik, hogy az nem lehet egyértelmű vagy világos meghatározás a fogyasztó részére.

- [14] Kiemelte azt is, hogy az árfolyamkockázati tájékoztatás nyújtására a szerződéskötés napján került sor, ami nem tekinthető kellő időben adott tájékoztatásnak.
- [15] A szerződéskötési díj és a kezelési költség alkalmazásának tisztességtelenségét arra alapította, hogy kölcsönszerződés esetén a pénzügyi intézmények csak kamatot követelhetnek az adóstól, ezért a szerződéskötési díj és a kezelési költség mögött semmilyen ellenszolgáltatás nincsen, illetve azt sérelmezte, nem kapott tájékoztatást arról, milyen okból kell azokat megfizetnie a banknak. Ennél fogva e szerződéses rendelkezések a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 209. § (1) bekezdésébe ütközve a 209/A. § (2) bekezdése szerint semmisnek minősülnek.
- [16] Az I. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperes perköltségben marasztalását kérte.
- [17] A II. rendű alperes a kereset teljesítését nem ellenezte, perköltség igényt nem terjesztett elő.
- [18] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. rendű alperesnek 568.325 forint perköltséget, valamint az államnak 537.000 forint le nem rótt eljárási illetéket.
- [19] Megállapította, hogy a perbeli kölcsönszerződés az alanya alapján fogyasztói, a tárgya szerint fogyasztási szerződésnek minősül.
- [20] Indokolása szerint a Kúria az 1/2016. PJE határozatában, amelynek 1. pontja rögzítette, hogy a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a) pontja által előírt követelményeknek, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – a kölcsön összegét forintban (lerovó pénznem) határozza meg, feltéve, hogy az így meghatározott kölcsönösszeg devizában kifejezett egyenértéke pontosan kiszámítható az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában a folyósításkor, az akkor irányadó árfolyam figyelembevételével. A követelmény tehát akkor teljesül, ha a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés legalább a kirovó pénznem megjelölését (pl. svájci frank, euró, japán jen) tartalmazza. A szerződésnek ugyanakkor nem érvényességi kelléke, hogy – akár naptárszerű megjelöléssel, akár más, egyértelmű meghatározással (pl. a folyósítást megelőző napon) – megadja az irányadó átszámítási időpontot. Ez utóbbi ugyanis – a felek eltérő rendelkezésének hiányában – ipso iure a folyósítás napjában rögzül a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény 231. § (2) bekezdésében írtakra tekintettel. Az irányadó deviza átszámítási árfolyamot az 1/2016. PJE határozat indokolásának III/1. c) pontjában ismertetettek szerint utóbb a jogalkotó rendezte, ezért ennek elmaradása miatt a szerződés érvénytelensége már nem állapítható meg. Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a) pontjából nem vezethető le, hogy a szerződéskötés napján irányadó árfolyamon kiszámított tájékoztató jellegű kölcsönösszeg kirovó pénznemben történő megadása a szerződés érvényességi kelléke lenne. Egyértelműen megállapítható volt, hogy a szerződés 1. pontja szerint a tételesen meghatározott finanszírozási igény és kölcsönösszeg figyelembevételével a kölcsönösszezből legfeljebb a finanszírozási igény összegénél megjelölt forint ellenérték erejéig történhet folyósítás, a kölcsön folyósítása napján érvényes, az I. rendű alperesi bank által hivatalosan közzétett deviza vételi árfolyam alkalmazásával.
- [21] Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés b) pontja alapján az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés semmis, amelyik nem tartalmazza az éves, százalékban kifejezett teljes

hiteldíjmutatót, a hiteldíjmutató számítása során figyelembe nem vett egyéb – esetleges – költségek meghatározását és összegét, vagy ha az ilyen költségek pontosan nem határozhatók meg, az ezekre vonatkozó becslést. A felperes arra hivatkozott, hogy a szerződés ugyan tartalmazta az induló THM mértékét éves százalékos értékben kifejezve, de a THM százalékos meghatározása helytelen volt. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az, hogy a THM mértéke helyes volt-e, nem az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés b) pontja szerinti semmisségi kérdés. Amennyiben ugyanis a THM nem a kölcsön valós terheit tartalmazta, az nem eredményezi a szerződés semmisségét, csupán a szerződés akarat hiába miatti megtámadhatóságát vonja maga után.

[22] Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés c) pontja alapján az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés semmis, amelyik nem tartalmazza a szerződéssel kapcsolatos összes költséget, ideértve a kamatokat, járulékokat, valamint ezek éves, százalékosan kifejezett értékét. Az elsőfokú bíróság álláspontját az volt, hogy a számlavezetési díjak nem a kölcsönszerződéshez, hanem a bankszámla szolgáltatáshoz kötődnek, melyek ily módon a kölcsönszerződés érvényességével nem hozhatók összefüggésbe. A közjegyzői eljárás várható költségéről az I. rendű alperes a vele szerződő feleket – így a felperest is – a kölcsönszerződés mellékletét képező „Tájékoztató” megnevezésű okiratban foglaltak szerint ténylegesen tájékoztatta – e szerint a kölcsönszerződés közokiratba foglalásának várható költsége 90.000 forint volt –, annak tudomásul vételét a felperes az okirat aláírásával igazolta. A kölcsönszerződés kapcsán a felperesnek újabb ingatlan biztosítást nem kellett kötnie, így azzal kapcsolatos költsége nem merült fel.

[23] Az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés e) pontja alapján semmis az a fogyasztási, lakossági kölcsönszerződés, amelyik nem tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét, a törlesztési időpontokat. Az 1/2016. PJE határozat 2. pontja értelmében a deviza alapú fogyasztási és lakossági kölcsönszerződés abban az esetben is megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés e) pontja által előírtaknak, ha az írásba foglalt szerződés – ideértve az annak a szerződéskötéskor részévé vált általános szerződési feltételeket is – kiszámítható módon tartalmazza a törlesztő részletek számát, összegét és a törlesztési időpontokat. A szerződés 1. pontja értelmében a várható törlesztő részlet összege 461.04 CHF volt, amely módosulhat a kölcsön folyósítás napján kiszámított, devizában nyilvántartott kölcsönösszeg és a bank mindenkor érvényes hirdetményében meghatározott kamatláb és kezelési költség alapján, amelyről a bank a folyósítás napján írásban tájékoztatja az adóst. Az egyes törlesztő részletek forint ellenértékét a bank az általa közzétett és az esedékesség napján érvényes deviza eladási árfolyam alapján állapítja meg, az első törlesztés dátuma 2005. február 20. napja volt, a törlesztő részlet esedékessége havonta került meghatározásra. A szerződés 6.a. pontjában a felek megállapodtak abban is, hogy az adósok az első törlesztő részletet az 1. pontban meghatározott időpontban – 2005. február 20. napján – fizetik meg, a további törlesztő részletek esedékessége minden hónapban az első törlesztő részlet esedékességi napjának megfelelő naptári nap. A felperes érvénytelenségre való hivatkozása ezért az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés e) pontjára alapítottan sem volt alapos.

[24] Az árfolyamkockázatot a fogyasztó felperesre telepítő szerződési feltételek a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezések, így azok tisztességtelensége a Kúria 2/2014. számú polgári jogegységi határozatában kifejtettek szerint főszabályként nem vizsgálható, csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető. Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az

árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen vagy teljesen érvénytelen.

- [25] Az ún. devizahiteles érvénytelenségi perek jogalkalmazási kérdéseinek vizsgálatára felállított Konzultációs Testület 2019. április 10-ei üléséről készült emlékeztető 3. pontja szerint az árfolyamkockázat viselésével kapcsolatos tájékoztatás elmaradása, vagy nem megfelelő volta esetén „nem világos, nem érthető” a szerződésnek az a rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot a fogyasztó viseli.
- [26] Az Emlékeztető 8. pontja értelmében a tájékoztatás – összhangban az Európai Unió Bírósága vonatkozó iránymutatásaival – akkor megfelelő, ha abból kitűnik, hogy a fogyasztóra hátrányos árfolyamváltozásnak nincs felső határa, vagyis a törlesztő részlet akár jelentősen is megemelkedhet, valamint, ha abból az is kitűnik, hogy az árfolyamváltozás lehetősége valós, az a hitel futamideje alatt is bekövetkezhet. A tájékoztatásból egyértelműen ki kell tűnnie nemcsak annak, hogy az árfolyam-változással számolni kell, hanem annak is, hogy az nem elhanyagolható mértékű kockázatot jelent, és nem csak elhanyagolható mértékben növelheti a törlesztő részleteket (Emlékeztető 9. pont).
- [27] A szerződés 13. pontja szerint az adósok kifejezetten akként nyilatkoztak, hogy a banki felvilágosítást, mely szerint a kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázat keletkezhet abban az esetben, ha az árfolyam jelentősen változik, a kölcsön fedezete pedig nem deviza forrás, megértették és ezen információ tudatában is igénybe kívánták venni a szerződésben meghatározott kölcsönösszeget, illetve igényelték a deviza nyilvántartást.
- [28] A szerződéskötés napján kelt kockázatfeltáró nyilatkozat részletes vizsgálata alapján az elsőfokú bíróság azt a következtetést vonta le, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó szabályok világosan, érthetően és egyértelműen kerültek megfogalmazásra. A kockázatfeltáró nyilatkozat kifejezetten tartalmazta, hogy a kölcsönszerződésben rögzített deviza árfolyama változhat és kedvezőtlen változás esetén a megfizetendő törlesztő részlet forintösszege akár jelentős mértékben is megemelkedhet. A jelentős mértékben történő megemelkedés az árfolyamváltozás lehetőségének korlátatlanságára, határtalanságára utalt.
- [29] A kockázatfeltáró nyilatkozat tartalmazta a forint leértékelődésének lehetséges következményeit, a kockázatot pedig jelentősnek, fokozottnak minősítette. Ez a szavak általánosan elfogadott jelentése szerint azt jelenti, hogy a kockázat valós, azzal számolni kell és hogy annak nincs felső határa. Az árfolyamkockázati tájékoztatásból egyértelműen megállapítható volt az is, hogy az árfolyamváltozás viselésére kifejezetten az adósok voltak kötelesek. Az Emlékeztető 5. pontja értelmében az, hogy az árfolyamkockázatról való tájékoztatást tartalmazó okirat aláírására a szerződéskötéssel egyidejűleg kerül sor, nem kifogásolható, ha a félnek elegendő idő állt rendelkezésére annak áttanulmányozására a szerződés aláírását megelőzően.
- [30] A felperes perbeli személyes nyilatkozatában elmondta, hogy átolvasta és aláírta a kockázatfeltáró nyilatkozatot, mely alapján tisztában volt azzal, hogy a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok miatti mozgásnak, valamint, hogy a svájci frankban megállapított törlesztő részletek forintban megfizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben emelkedhet. Tanú akként nyilatkozott, hogy az árfolyamkockázattal kapcsolatosan szóbeli és írásbeli tájékoztatást is kellett adni, el kellett mondani, hogy a deviza alapú hitelnek nemcsak kamatkockázata, hanem árfolyamkockázata is van. A szóbeli tájékoztatás kiterjedt arra, hogy a deviza át lesz számolva forintra és devizában állandó marad a tartozás, de ez forintban havonta változó összegű törlesztő részletet eredményezhet, emelkedhet és csökkenhet is az árfolyam aktuális állásától függően.
- [31] Alap nélkül állította a felperes, hogy a kezelési költség kikötése tisztességtelen volt, az ugyanis a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó, világos és érthető

rendelkezésnek minősül, így annak tisztességtelensége az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdése alapján nem vizsgálható.

- [32] Annak megítélése során, hogy az adott ellenszolgáltatás felszámítása tisztességes volt-e, nem annak van jelentősége, hogy a szerződés pontosan felsorolja-e, hogy az minek az ellenértéke, hanem annak, hogy a szerződésre vonatkozó jogszabályokból levezethető-e, hogy az adott ellenszolgáltatást miért kell fizetni, és ha igen, ezzel egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak a szerződéskötéskor külön szerződési kikötés nélkül is tisztában kellett-e lennie.
- [33] Azt, hogy a pénzkölcsönnyújtás körébe tartozó főszolgáltatások közül a kamat melyiknek az ellenértéke, speciális jogszabályként az 1996. évi CXII. törvény 2. számú melléklete határozza meg, amelynek III/7. pontja szerint kamatnak csupán az igénybe vett kölcsönösszeg használatáért és kockázataért járó ellenszolgáltatás minősíthető, így az nem tartalmazza a hitelintézet az 1996. évi CXII. törvény 2. számú mellékletének I/10.3. pontjában foglalt intézkedéseivel kapcsolatos kiadásait. Az I. rendű alperes kezelési költségként és szerződéskötési díjként nem szolgáltatás nélkül követelt ellenszolgáltatást, hanem ez utóbbi tevékenységekkel kapcsolatos költségeit hárította át a felperesre és adóstársaira, így az erre vonatkozó szerződéses rendelkezés a főszolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát határozta meg.
- [34] A perbeli szerződés – a hitelezési gyakorlatnak megfelelően – ugyan nem tartalmazta, hogy a kezelési költséget és a szerződéskötési díjat miért kell megfizetni, de egy általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztónak a szerződéskötéskor külön szerződési kikötés nélkül is nyilvánvalóan tisztában kellett lennie azzal, hogy a kölcsönszerződés futamideje alatt szükségszerűen felmerülő banki adminisztráció átalányösszegben meghatározott ellenértékét, valamint a hitelképesség vizsgálatával és szerződés előkészítésével járó ellenértéket szintúgy átalánydíj formájában meg kell fizetni.
- [35] A szerződéskötési díj mértékét a szerződésnek a felperes által is elfogadott 1. pont és 5.a. pont szerinti kikötése, a kezelési költség mértékét pedig a szerződés 1. pont és 5.b. pont szerinti kikötése világosan és egyértelműen tartalmazta, a felperes a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás arányát meghatározó világos és egyértelmű rendelkezés tisztességtelenségére nem hivatkozhatott.
- [36] Az elsőfokú bíróság indokolásában utalt arra, az Európai Unió Bírósága C-621/17. számú ítélet lényegi tartalma szerint az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalt szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék, és a kölcsönszerződéshez kapcsolódó kezelési költségre vonatkozó szerződési feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben.
- [37] Mindezek alapján az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította és kötelezte a felperest, hogy az I. rendű alperes részére fizessen meg a kölcsönszerződés értéke – 8.950.000 forint –, mint pertárgy után számított 568.325 forint ügyvédi munkadíjból álló perköltséget és az államnak az illetékfeljegyzési jog folytán le nem rótt 537.000 forint eljárási illetéket.
- [38] A jogerős ítélet ellen a felperes fellebbezett, amelyben annak a hatályon kívül helyezését, és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Másodlagos kérelme az elsőfokú ítélet megváltoztatásával a kereset teljesítésére irányult.

- [39] Állította, hogy az elsőfokú bíróság ítélete megalapozatlan és iratellenes, mivel a bíróság nem az összes, az eljárás során felmerült bizonyíték egybevetése alapján hozta meg döntését, eljárása sérti az 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdését és 164. § (1) bekezdését. Sérlemzte, hogy az elsőfokú bíróság a felperes által előadottakat csak részben vette figyelembe. Hivatkozott továbbá arra is, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 221. § (1) bekezdésében rögzített indokolási kötelezettségének is csupán formálisan tett eleget.
- [40] Továbbra is állította, hogy a szerződés érvénytelen, mert nem felel meg az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjainak különös figyelemmel arra, hogy az érvénytelenségi ok fennálltát mindig a szerződéskötés időpontjában kell vizsgálni. Emiatt vitatta az 1/2016. PJE határozatban foglaltakat és kérte az alkalmazása mellőzését. Véleménye szerint a kölcsön devizában meghatározott összege és a törlesztőrészletek száma, összege vonatkozásában nem lehet elegendő a szerződés érvényességéhez a folyósítás időpontjában való kiszámíthatóság. Hangsúlyozta, a perbeli szerződésben az adós devizában nyilvántartott tartozása, a kölcsön devizaösszege nem rögzült, ami sérti az 1959.évi IV. törvény 523. § (1) és (2) bekezdését, az az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a) pontját. Emellett jogszabály előírja, hogy a szerződésnek a valóságnak megfelelően kell tartalmaznia a THM-et, ez a követelmény a felek szerződésében nem érvényesült. A felperes a valós THM-et nem is tudta levezetni, vagyis bizonyítási kötelezettségének nem tett eleget, a szerződés teljes érvénytelensége emiatt is megállapítható.
- [41] Semmivel nem bizonyította azt hogy a törlesztőrészletek összege kiszámítható lenne. Az elsőfokú bíróság az 1952. évi III. törvény 221. § (1) bekezdés szerinti indokolási kötelezettségét megsértette, hiszen nem írta le ítélete indokolásában, hogy hogyan számítható ki pontosan a törlesztőrészletek összege. A szerződés így sérti az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés e) pontját is.
- [42] A felperes a devizaalapú finanszírozás kockázatával, annak működési mechanizmusával nem volt tisztában, sem az I. rendű alperes által alkalmazott kockázatfeltáró nyilatkozatban, sem a szerződésben nem került rögzítésre a fogyasztó számára is világosan, hogy az árfolyamkockázat teljes vagyoni felelősségét az adós viseli, és az árfolyam adósra nézve kedvezőtlen változásának nincs felső határa. Állítása szerint az elsőfokú bíróság az Európai Unió Bíróságának részletesen idézett ítéleteivel ellentétes döntést hozott. Hangsúlyozta, hogy a szerződési feltételek és a szerződéskötés következményeinek megismerhetőségét a szerződéskötést megelőzően kell biztosítani, a szerződésnek az átváltási mechanizmus konkrét működését átlátható jelleggel fel kell tüntetnie. Állította, hogy a felperes figyelmét nem hívták fel arra, hogy az árfolyamváltozások a tőketartozás összegét is befolyásolják, holott az Európai Unió Bíróságának ítélete szerint ez is kötelező lett volna.
- [43] Fellebbezésében fenntartotta a folyósítási jutalék és kezelési költség alkalmazásáról, a folyószámla-nyitási kötelezettségről szóló szerződési feltételek tisztességtelenségének megállapítására vonatkozó kereseti kérelmében előadott hivatkozásait.
- [44] A másodfokú bíróság a fellebbezési hivatkozásokra figyelemmel elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az elsőfokú eljárásban történt-e olyan lényeges eljárási szabálysértés, amely a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: 1952. évi III. törvény) 252.§ (2) bekezdése szerint alapot ad az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére. A felperes erre vonatkozó kifogásait nem találta megalapozottnak. Az elsőfokú bíróság ítélete a felperes szerteágazó kereseti kérelmeit, a felek nyilatkozatait rendszerezően értelmezte, és körültekintően foglalta össze, kellő alapot teremtve azok elbírálásához. Az elsőfokú eljárás során nem történt olyan lényeges eljárási szabálysértés, ami az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését megalapozná. A felperes e tekintetben arra hivatkozott, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget indokolási kötelezettségének. Ezzel szemben az ítélet indokolása tartalmazza a megállapított tényállást, hivatkozott azokra a jogszabályokra, amelyekben a támadott

szerződési feltételek tisztességtelenné minősítésének akadályára levont jogi következtetése, tehát az érdemi döntés alapult. Az ítélet indokolása nem tartalmaz iratellenes, logikátlan, illetve nyilvánvalóan okszerűtlen megállapítást vagy következtetést sem, ami a Pp. 206. § (1) bekezdésének sérelmét jelenthetné. A felperes bizonyítási indítványait az elsőfokú bíróság teljesítette, a bizonyítás kiegészítésére vagy megismétlésére nem volt szükség. Ezért a másodfokú bíróság az ítélet hatályon kívül helyezését nem tartotta indokoltnak.

- [45] Az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és helytálló jogi következtetések levonásával helyes döntést hozott. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság indokolásával is maradéktalanul egyetértett, az abban foglaltakat megismételni nem kívánja, azt a fellebbezésben foglaltakra figyelemmel egészíti ki az alábbiakkal.
- [46] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy a peres felek szerződése az 1996. évi CXII. törvény 213.§ (1) bekezdés a), b), c) és e) pontjaiban előírt tartalmi kellékeket nem nélkülözi. A szerződés rendelkezései alapján kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kölcsön összege 8.950.000 forintnak a folyósításkor irányadó, szerződésben megjelölt árfolyamon számított svájci frank ellenértéke. Mivel a szerződéskötés és a folyósítás napja nem feltétlenül ugyanaz a nap, a szerződésben a még nem ismert folyósításkori árfolyam értelemszerűen nem tüntethető fel. A törlesztőrészlet a tőke összegének függvénye, a devizában feltüntetett törlesztőrészlet összege is csak tájékoztató jellegű lehet. A szerződés rendelkezései alapján mind a kölcsön, mind a törlesztőrészletek devizában kifejezett összege kiszámítható, a szerződés érvényessége szempontjából pedig ennek van jelentősége. Deviza alapú kölcsön esetében a törlesztőrészlet forintban feltüntetése kizárólag tájékoztató jellegű, így annak elmaradása nem kifogásolható. Az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a kölcsönszerződés nem sérti az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés a) pontját, hiszen a szerződés lerovó pénznemben (forintban) pontosan tartalmazza a kölcsön összegét. A szerződés a kölcsön folyósításának és a szerződés hatálybalépésének időpontját a 2. szerint a folyósítási feltételek együttes teljesülésével határozta meg. A szerződés 3. pontja tartalmazta a kölcsönösszeg átszámítására irányadó árfolyamot is, mely az alperes hirdetménye alapján egyértelműen meghatározható volt. Amennyiben a pénzintézet az adott napra több árfolyamot jegyzett volna, abból a teljesítést megelőző utolsó árfolyam lenne irányadó (Kúria Pfv.VI.20.970/2015/6.). A szerződés érvénytelensége az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdésének a) pontja alapján akkor sem lenne megállapítható, ha a felek az átváltási árfolyamot nem határozták volna meg, hiszen a 2014. évi XXXVIII. törvény és 2014. évi XL. törvény az alkalmazandó árfolyamot mind a múlt, mind pedig a jövőre vonatkozóan megállapította (BH2017. 343.). A felperes e vonatkozásban olyan helyzetbe került, mint amilyenben az alkalmazandó árfolyamokra vonatkozó tisztességtelen feltételek hiányában lettek volna.
- [47] A felperes iratellenesen hivatkozott arra, hogy a kölcsönszerződés a THM mértékét csupán tájékoztató jelleggel tartalmazná, hiszen a kölcsönszerződés 1. és 5. pontjában azt 7,15 %-ban határozottan megjelölték, annak alkalmazásáról az I. rendű alperes részletes tájékoztatást is adott az adósok által aláírt okiratban. Ha a szerződés a teljes hiteldíj-mutató mértékét tartalmazza, azonban ez a mérték helytelen, a szerződés akkor sem ütközne az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés b) pontjába (BH2019. 83).
- [48] Helyesen állapította meg továbbá az elsőfokú bíróság, hogy a szerződés az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés c) pontjába sem ütközik. A szerződés tartalmazza a változó éves ügyleti kamat mértékét 5 %-ban, hasonlóképpen az éves kezelési költség mértékét és a szerződéskötési díj összegét is. A felperes a fellebbezésében olyan díjak szerződésben megjelölését hiányolta, amelyek nem tartoznak a kölcsönszerződés költségei körébe. A Kúria több döntésében kifejtette azt az álláspontját, hogy a bankszámla nyitásával, vezetésével és a közjegyző közreműködésével felmerült költségek nem a kölcsönszerződéssel,

hanem annak megkötésével kapcsolatos költségek, amelyeket a szerződésben nem kell feltüntetni (Pfv.I.20.681/2016/5., Pfv.I.21.266/2016/6., Pfv.I.21.582/2016/5.). A folyószámla nyitási kötelezettséget folyósítási feltételként előíró szerződéses kikötés tisztességtelenségét a felperes kizárólag arra hivatkozva kérte megállapítani, hogy az az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés c) pontjába azért ütközik, mert a havi számlavezetési díjat a szerződés nem tartalmazza, ebből az is következik, e feltétel érvénytelensége iránti keresete is megalapozatlan volt.

- [49] A kölcsön folyósításának általános feltételei között meghatározott lakásbiztosítás díját vagy az erre vonatkozó becslést pedig azért nem kellett a szerződésnek tartalmaznia, mert a folyósítási feltételek teljesítése érdekében az adósok maguk választhatták meg, hogy milyen tartalmú szerződést kötnek, és az adott szerződés alapján milyen összegű biztosítási díjat fizetnek, ennek befolyásolására a hitelezőnek nem volt lehetősége (Kúria Pfv.I.21.266/2016/6. számú ítélete), így a kölcsönszerződés megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés c) pontjának is.
- [50] A kölcsönszerződés az 1/2016. Polgári jogegységi határozat 2. pontja szerint megfelel az 1996. évi CXII. törvény 213. § (1) bekezdés e) pontjának, ha kiszámítható módon tartalmazza a törlesztőrészek összegét, azaz rögzíti legalább azokat az adatokat és azt a számítási módot, melynek alapján a törlesztőrészek összege az átszámítás szerződésben rögzített későbbi időpontjában, ennek hiányában az egyes törlesztőrészek esedékességekor pontosan meghatározható. Erre tekintettel a felperes álláspontjával szemben nem okozza a szerződés érvénytelenségét, hogy az a törlesztőrészlet összegét csupán várható kitéttel tünteti fel, kizárólag svájci frank összegben. E körben is utal arra az ítéltábla, hogy a szerződés érvénytelensége akkor sem lenne megállapítható, ha a törlesztőrészek átváltási árfolyamát a felek nem határozták volna meg, hiszen az alkalmazandó árfolyamot a törvények mind a múlt, mind pedig a jövőre vonatkozóan megállapították.
- [51] A hasonló tárgyú pénzügyi szerződések szerkesztése és teljesítésük követése is bonyolult szakmai, elsősorban matematikai műveletek elvégzését igényli. A törlesztőrészek összegének meghatározása a bank feladata, a számítási mód szerződésbe emelése azért szükséges, hogy – esetlegesen szakember segítségét kérve – az adós ellenőrizhesse a számításokat. Erre utal az alperes felperes által hivatkozott nyilatkozata is: a pénzügyi szolgáltató által végzett szakmai háttérműveletek komoly szakértelmet igényelnek, ezért is hárul végrehajtásuk a bankra, nem feladata azonban a szolgáltatónak az, hogy mindezeket a szerződésben elmagyarázza, mert a részek meghatározása alapjául szolgáló számítási módozat ismerete a fogyasztó számára ellenőrizhetővé teszi a számítások helyességét.
- [52] Nem állapítható meg a szerződés érvénytelensége az árfolyamkockázati tájékoztatás hiányossága miatt sem.
- [53] Az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az I. rendű alperes a külön okiratba foglalt és a felperes által is aláírt kockázatfeltáró nyilatkozatban, illetőleg azt kiegészítve, magában a kölcsönszerződésben az 1959. évi IV. törvény 205.§ (3) bekezdésében, illetőleg az 1996. évi CXII. törvény 203.§ (6) és (7) bekezdésében előírt tájékoztatási kötelezettségének eleget tett. A kockázatfeltáró nyilatkozat és a szerződés elolvasását, áttanulmányozását követően az átlagosan tájékozott fogyasztó számára is egyértelműen világossá kellett válnia, hogy a konstrukció ki van téve a devizaárfolyamok piaci mozgásának, az árfolyam változásának függvényében a megfizetendő törlesztőrészlet is változik. A kockázatfeltáró nyilatkozat alapján az átlagos fogyasztó számára is felismerhető, hogy a konstrukció kockázatot tartalmaz, az árfolyam kedvezőtlen változása esetén a forintban megfizetendő törlesztőrészek jelentős mértékben is megemelkedhetnek. A kockázatfeltáró nyilatkozatból az is egyértelműen megállapítható, hogy az árfolyam változásának függvényében a svájci frankban fennálló kölcsöntartozás forintban számított összege is változhat, akár oly módon is,

hogy az meghaladja a biztosítékul lekötött ingatlan fedezeti értékét. A nyilatkozatban az I. rendű alperes kifejezetten felhívta a felperes figyelmét arra, hogy a svájci frank alapú szerződés a forint alapú hitelhez képest fokozott kockázatot jelent. Az utóbb bekövetkezett árfolyamváltozás mértéke a szerződés megkötésekor nem volt előrelátható, így arra a figyelmeztetés nem terjedhetett ki.

- [54] A kölcsönszerződés, illetőleg a külön okiratba foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat az árfolyamváltozás mibenlétére és jelentőségére vonatkozóan kellően alapos és részletes tájékoztatást tartalmazott, az I. rendű alperes képviseletében a szerződés megkötése során eljáró személyeknek e kockázatot külön kiemelnie, nem kellett arra a felperesek figyelmét szóban felhívnia, a szóbeli figyelemfelhívás elmaradása nem érinti a tájékoztatás megfelelőségét. Nem rontja le a kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelőségét az sem, hogy a lehetséges egyéb kockázatokra utalással az I. rendű alperes a veszélyek körét mintegy nyitva hagyta, miután egy ilyen kitétel éppen az ügylet kockázatos jellegét hangsúlyozza.
- [55] A felperes álláspontjától eltérően nem vezet a kockázatfeltárás elégtelenségéhez az a körülmény, hogy abban nem történik meg a kockázat mértékét meghatározó „jelentős” minősítés kibontása. A szó általánosan elfogadott, hétköznapi jelentéstartalma (ami a számottevő, jókora, tetemes, komoly szinonimákkal írható körül) egyértelmű és kézenfekvő, további magyarázatot nem igényel. Ez a jelző kifejezetten nagyságrendet hivatott kifejezni, mégpedig azért, mert a kockázat alapvető bizonytalanságot hordoz magában, ami a pontosabb meghatározást, így például arányok megadását nem teszi lehetővé. Mindezekből következően kifejezetten a korlátlanság lehetőségét tartalmazó szókapcsolat használata nem várható el, ilyen – alapvetően a már realizálódott kockázat alapján levont tanulságokon alapuló – kíváncsi utólagosan sem támasztható. A nyilatkozat alapján a „milyen esetben” kérdésre is adható válasz, mégpedig olyan, amely szintén a kockázat komolyságát, kiszámíthatatlanságát emeli ki: a tájékoztatás alapján ugyanis nem kétséges, hogy a változás a futamidő alatt bármely esetben bekövetkezhet.
- [56] A tájékoztatás időszerűsége körében utal a másodfokú bíróság a BDT2016. 3457. számú határozatban kifejtettekre, amely szerint az árfolyamváltozás kockázatát teljes mértékben az adósra hárító szerződéses kikötés nem tisztességtelen önmagában azért, mert a kockázatfeltáró nyilatkozatot maga a szerződés tartalmazza. A perben nem merült fel olyan adat, hogy a felperesnek az I. rendű alperesnek felróható módon a szükséges idő hiányában kellett volna szerződési akaratát kialakítania, a feltételeket megfontolnia. A perbeli kockázatfeltáró nyilatkozat egyértelmű tartalmát megismerve az észszerűen körütekintő és figyelmes fogyasztó nem gondolhatta úgy, hogy a nyilatkozat aláírása csak formáság, és annak nincs érdemi jelentősége. Körütekintő eljárás mellett a felperesnek így módjában állt volna a szerződés megkötése helyett további megfontolásra időt kérnie annak áttekintése érdekében, hogy más módon miként tudja a finanszírozási igényét kielégíteni.
- [57] A másodfokú bíróság irányadó ítélkezési gyakorlatként a felperes által felhívott döntésekkel szemben a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett Pfv.I.21.216/2019/6. számú eseti döntését vette figyelembe, ami a perbelinek megfelelő szerződés és kockázatfeltáró nyilatkozat alapján állapította meg, hogy a korlátlan árfolyamkockázat viselésére vonatkozóan a nyújtott tájékoztatás teljesítette a világos és érthető megfogalmazás, illetve az átláthatóság követelményét, ebből következően nem volt megállapítható a kifogással támadott főszoolgáltatást megállapító szerződéses kikötés tisztességtelensége.
- [58] Az elsőfokú bíróság tájékoztatásának megfelelően a felperesnek azt kellett volna bizonyítania, hogy a szerződés megkötése során az I. rendű alperes képviseletében eljáró személytől az írásbeli tájékoztatással ellentétes, olyan kifejezett és konkrét tájékoztatást kapott, amelyre tekintettel alappal feltételezte, hogy az árfolyamkockázat nem valós, az a szerződés tartama alatt nem következik be, vagy annak mértéke korlátozott, legfeljebb 1.000-

2.000 forinttal nőhet a törlesztőrészlet. A felperes a perben nem tudta ezt bizonyítani. A II. rendű alperes a felperes adóstársa, az általa is aláírt okiratok tartalmával ellentétes személyes előadása ehhez egyéb bizonyíték hiányában nem volt elegendő. Az ügyletkötés menetére előadottakból az következik, hogy tanú nem volt jelen, amikor a felperes hivatkozása szerint az őt megnyugtató, az árfolyamkockázatot elbagatellizáló tájékoztatásban részesült, így a tanú e releváns tényre nem is tudott vallomást tenni. Tanú az általános tájékoztatási gyakorlatáról tett vallomást, az általa említett példálózó számításokat a felperessel személyes előadása szerint az ügyintéző általános gyakorlatától eltérően nem ismertettek az ügyintézés során, ezért azok tartalmának nem lehetett jelentősége a kapott tájékoztatás értékelése, az árfolyamkockázat viselését szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságának megítélésére során.

- [59] A másodfokú bíróság arra utal még, hogy a Kúria az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésében meghatározott feladatának ellátása, a bíróságok jogalkalmazásának elősegítése körében jogegységi határozatokat hoz a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (Bszi.) 24. § (1) bekezdés c) pontja és 25. §-a szerint. A Bszi. 32. § (1) bekezdés a) pontja alapján a joggyakorlat továbbfejlesztése, illetve az egységes ítélkezési gyakorlat biztosítása érdekében elvi kérdésben meghozott jogegységi határozat – a 42. § (1) bekezdése szerint – a közzététel napjától a bíróságokra kötelező. A Kúria perben alkalmazott polgári jogegységi határozatai ugyan az ügyletkötést követően születtek az ilyen jellegű szerződések érvénytelensége körüli vita lezárásaként, a jogegységi határozat azonban nem jogszabály, ebből eredően nincs hatályba lépése, és így esetében a visszaható hatály kérdése sem merülhet fel. A jogegységi határozat egy iránymutatás arra, hogy az adott jogszabályt a bíróságoknak milyen módon kell, illetve kellett volna korábban is értelmezniük (A Kúria Gfv.VII.30.101/2014/15. számú, Pfv.VI.21.286/2007/4. számú, és a BH2016.83.számon közzétett Pfv.VI.20.986/2015. számú ítéletei).
- [60] A költségekkel kapcsolatos feltételek a másodfokú bíróság álláspontja szerint sem minősültek tisztességtelennek, azonban az elsőfokú ítélet indokait ebben a körben kiegészíti az alábbiakkal:
- [61] A felperes e feltételek tisztességtelenségét arra alapította, hogy kölcsönszerződés esetén a pénzügyi intézmények csak kamatot követelhetnek az adóstól, ezért a szerződéskötési díj és a kezelési költség mögött semmilyen ellenszolgáltatás nincsen, illetve azt sérelmezte, nem kapott tájékoztatást arról, milyen okból kell azokat megfizetnie a banknak.
- [62] Az EUB C-621/17. számú ítélete szerint a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 1993. április 5-i 93/13/EGK tanácsi irányelv (a továbbiakban: irányelv) 4. cikkének (2) bekezdését és 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy az a követelmény, amely szerint a szerződési feltételeket világosan és érthetően kell megfogalmazni, nem kívánja meg, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben foglalt, egyedileg meg nem tárgyalt, az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló szerződési feltételekben, amelyek a fogyasztót terhelő kezelési költség és folyósítási jutalék összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározzák, az érintett összegek ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék. Az irányelv 3. cikkének (1) bekezdését úgy kell értelmezni, hogy az a feltétel, amely nem teszi lehetővé az e költség ellenében nyújtott konkrét szolgáltatások egyértelmű azonosítását, a felek szerződésből eredő jogaiban és kötelezettségeiben főszabály szerint nem idéz elő jelentős egyenlőtlenséget a fogyasztó kárára a jóhiszeműség követelményével ellentétben. A Bíróság e körben kimondta, hogy az egyes többlet-fizetési kötelezettség fejében, azok jellegének azonban olyan módon ki kell tűnnie a szerződésből, hogy vizsgálható legyen: 1.) van-e a folyósítási jutalék és a kezelési költség mögött valamilyen szolgáltatás; 2.) ezek a szolgáltatások (jellegükből adódóan) észszerűen a kölcsön kezelése vagy folyósítása körébe tartozó szolgáltatások közé tartoznak-e

(gazdaságilag vagy jogilag indokolható-e az igénybevételük); 3.) e szolgáltatások fejében megállapított költség vagy jutalék nem aránytalan-e a kölcsönösszeghez képest.

- [63] Az elsőfokú bíróság ítéletéből az a következtetés vonható le, hogy a perbeli kezelési költséget és a szerződéskötési díjat a főszolgáltatásért nyújtott ellenszolgáltatás részének tekintette. A Kúria a deviza alapú fogyasztó kölcsönszerződések egyes rendelkezéseinek a tisztességtelenségéről szóló 2/2014. PJE határozatában az Európai Unió Bírósága jogértelmezését alapul véve úgy foglalt állást, hogy a főszolgáltatást megállapító szerződési rendelkezéseknek azok tekinthetők, amelyek a szerződés jellemző szolgáltatását határozzák meg. Az irányelv 4. cikk (2) bekezdése szerinti, a tisztességtelenség vizsgálhatóságának kivételét jelentő feltételeket megszorítóan kell értelmezni. A Kúria BH2020.180 számon közzétett Gfv.VII.30.356/2019/11 számú ítélete szerint az 1959.évi IV. törvény 523. § (1) bekezdése alapján a kölcsön nyújtásnak, azaz a főszolgáltatásnak az ellenértéke a kamat (számos esetben a kölcsönszerződés kizárólag kamatfizetési kötelezettséget ír elő). A felek ugyanakkor megállapodhatnak a kamaton felül más fizetési kötelezettségben is, de az nem minősül a főszolgáltatás ellenértékének, ezért e kikötések tisztességtelensége az irányelv 5. cikke alapján vizsgálható. Az elsőfokú ítéletben hivatkozott rendelkezésekből, az adott szabályozási mód mellett nem következik, hogy a jogszabályba nem ütközően kikötött fizetési kötelezettséget tartalmazó szerződéses rendelkezés nem lehet tisztességtelen, ahogy arra a Kúria a 2/2012 PK vélemény 2. pontjában rámutatott és amely jogértelmezést az EUB C-621/17. számú ítélete is alátámaszt. A kezelési költségre vonatkozó kikötés tisztességtelenségét tehát eltérő bizonyítékok hiányában a szerződés tartalma alapján kell megítélni, így azt is, hogy a szerződés teljesítéseként az alperes nyújt-e, illetve milyen szolgáltatást nyújt ténylegesen a szerződéskötési díjért és a kezelési költségért cserébe. Az ítéltábla vizsgálta a kezelési költségre vonatkozó kikötés állított tisztességtelenségét, és figyelemmel az EUB fenti ítéletében írtakra – egyezően az elsőfokú bírósággal – úgy foglalt állást, hogy a szerződés egészéből megállapítható, az adott esetben a kifogásolt költségek a folyósítás előtti és azt követő időszak banki adminisztrációjához kapcsolódnak – a futamidő alatti tartozás nyilvántartásával, figyelemmel kísérésével, ellenőrzésével felmerülő intézkedésekhez, amelyek ellenértékét a tartozásra százalékosan vetített átalányösszegben határozták meg.
- [64] A felperes keresete és a fellebbezése egyaránt kizárólag azon alapult, hogy a fogyasztói kölcsönszerződésben a pénzügyi intézmény a kamaton kívül más ellenértéket nem számíthat fel, illetve a szerződésben nincs nevesítve a hitelező által a kezelési költségért cserébe nyújtott ellenszolgáltatás. A szerződéskötéskor hatályos jogi szabályozás vitathatatlanul lehetővé tette a szerződéskötési díj és a kezelési költség kikötését. Az EUB C-621/17. számú ügyben hozott ítélete szerint azonban az nem elvárás, hogy a szerződésben a nyújtott valamennyi szolgáltatást részletezzék. Miután a bank által teljesített szolgáltatásokat nem kell tételesen szerepeltetni a fogyasztót terhelő kezelési költség és szerződéskötési díj összegét, azok kiszámításának módját és teljesítésének idejét pontosan meghatározó szerződéses feltételekben, a másodfokú bíróság a keresettel támadott, a szerződéskötési díjat és a kezelési költséget kikötő szerződéses feltétel tisztességtelenségét pusztán ez okból nem állapíthatta meg. (a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében megjelent Pfv.VI.20.023/2019/3. számú és Gfv.VII.30.088/2020/10. számú ítélete)
- [65] A felperes keresetlevelében a pertárgy értékét az alperessel szemben érvényesített követelés összegével megegyező 4.730.864 forintban helytállóan jelölte meg. A kereseti követelését többször módosította, végül 3.676.720 forintra szállította le, ez azonban elsőfokú pertárgy értéket nem befolyásolta.
- [66] A felperes keresete – amely megfogalmazása szerint a kölcsönszerződés egyes rendelkezései tisztességtelensége miatti érvénytelenségének megállapítására, valamint az érvénytelenség

alkalmazni kért jogkövetkezményéből fakadó marasztalásra irányuló részből tevődött össze – ténylegesen nem jelentett sem valódi, sem látszólagos keresethalmazatot. A felperes által előterjesztett érvénytelenségi keresetet tisztán marasztalási jellegű, a kért megállapítások – amelyek az érvényesített jog fennállásának kimondásával szükségeszerű velejárói a kért marasztalásnak – a marasztalásra irányuló kereset jogcímét jelentik csupán. Ebből következően a pertárgyérték meghatározásánál az 1952. évi III. törvény 24. § (1) bekezdése alapján kizárólag a marasztalásra irányuló követelés eredeti (magasabb) összege vehető figyelembe, ami ebben az ügyben 4.730.864 forint volt.

- [67] A felperes által helyesen megjelölt pertárgyértéket valójában az elsőfokú bíróság is elfogadta, nem hozott eltérő pertárgyérték megállapodásáról végzést. Tévedett ezért akkor, amikor az alperes részére perköltséggént megállapítható ügyvédi munkadíj összegét nem az általa is elfogadott pertárgyérték, hanem az ebből a szempontból figyelembe nem vehető, 8.950.000 forint kölcsönösszeg 5 százalékaival megegyező, általános forgalmi adóval növelt összegében, 568.325 forintban állapította meg, és elsőfokú illetékként a felperest 537.000 forint megfizetésére kötelezte az állam javára.
- [68] A bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.21.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és 4/A. § (1) bekezdése szerint elsőfokú perköltséggént megállapítható ügyvédi munkadíjként az általános forgalmi adó felszámításával az I. rendű alperest 300.000 forint összegű elsőfokú perköltség illeti meg, az államnak fizetendő elsőfokú eljárási illeték pedig 283.900 forint.
- [69] Az így kifejtett indokok alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az 1952. évi III. törvény 253. § (2) bekezdése alapján a per fő tárgyára vonatkozó részében helybenhagyta, a perköltség és a le nem rótt illeték viselésére vonatkozó részében részben megváltoztatta, a felperes által az I. rendű alperesnek fizetendő elsőfokú perköltség összegét 300.000 forintra, a le nem rótt kereseti illeték összegét 283.900 forintra leszállította.
- [70] A per fő tárgya tekintetében sikertelenül fellebbező felperes az 1952. évi III. törvény 78.§ (1) bekezdése alapján köteles megfizetni az I. rendű alperes részéről a másodfokú eljárásban felmerült perköltség összegét, mely a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) bekezdés a) pontja, (5) és (6) bekezdése alapján az indokoltan kifejtett jogi képviselési tevékenység figyelembevételével megállapított ügyvédi munkadíj.
- [71] Az illetékfeljegyzési joga folytán a fellebbezés 3.676.720 forintot kitevő értékére figyelemmel feljegyzett 294.100 forint fellebbezési illetéket a felperes az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 74.§ (3) bekezdése folytán alkalmazandó, a költségmentességről szóló 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdése alapján köteles az államnak megfizetni.

Pécs, 2020. november 5.

Dr. Zóka Ferenc s.k. a tanács elnöke, Dr. Kovács János s.k. előadó bíró, Dr. Berki Csilla s.k. bíró